

006 Het Sliedrechts dialect

(Publicatie van de Oudheidkundige Vereniging "Sliedrecht")

Nu eens geen dialectische woorden of gezegdes; slechts één woord komt aan de orde en wel Boerenkrijt, een rekensysteem in het verre verleden, dat werd toegepast door mensen die niet konden lezen of schrijven, althans onvoldoende. Dit was geen typisch Sliedrechtse aangelegenheid, want ook het woordenboek van Van Dale noemt het als: "het voorstellen van getallen door middel van kruisjes en streepjes". Dat we niettemin in deze rubriek hierover schrijven heeft uitsluitend de strekking onze lezers te informeren op welke wijze een weduwe, zonder taal- rekenkennis, haar winkeltje 'n dikke honderd jaar geleden in ons dorp dreef.

Aan het woord is een bijna negentig jaar oude inwonster van ons dorp: "M'n grootmoeder wier gebore in 1825, da 's 160 jaer geleeje. Ze was 45 toe opao deur 'n ongeluk om het leven kwam. Ze hadde dertien kindere. Vaoder was de dertiende. D'r bleve d'r maor vijf leve. Toe opao staarfdde was vaoder twêê jaer.

Opoe was toe brôôdelôôs en ze mos 'n winkeltjie beginne. Ze weunde achter in de Smidstoep, vroeger ok wel Prutsebuurt genaomd. De winkel was in 't keukentjie van 't klaaine huisie. Een klaain kassie was de tônbank en daer hong een weegschaol bove. Langs de muur wazze wat planke getimmerd. Schrijve of rekene kon opoe niet, wel 'n bietjie leze. Een zwart gelakt planksie was heur rekenmesjien. Ze schreef mit krijt, da kon zôô weer weggeveegd worde"

"Ik weet niet pesies meer hoe het in z'n waark gong, ze had d'r vaste tekens: een kruisie was bevobbeld een kwartie, 'n streepie een dubbeltjie, een rondjie een cent en een klaainer rondjie een haalve cent. Dat noemden ze vroeger een par. Hôôger dan een gulde zelle ze wel nooit gekomme zijn, aales was goekôop en een gulde was 'n kaptaol. Maor het rekene gong vlug en secuur.

Bij opoe's kò-je van aales kôôpe, ok klompe en turve. En in d'r weunvertrek was 'n ope haerd, 'n pit of put. Zôô nou en dan stookte ope in die pit een staopel turve. Bij de pit sting 'n grôôten dôôfpof en as de turve deurgloeid wazze dee ze die mit een tang in die pot. Dat was ok voor d'n handel.

De huisvrouwe liepe mêêstal op d'r kouse en ze hadde vaak kouwe voete. En as ze dan 's middags ginge zitte voor verstelwaark of om gaete in de kouse te stoppe, mos t'r gaauw bij Lenao's een kooltjie gehaold worde. Zôô noemde ze toen een gloeienden turf. Eve aan laete gloeie en ze hadde een waarme stoof! 'n Kooltjie kostte een haalve cent, een niet verbrande hêêle turf êêne cent."

Wie kan ons meer vertellen over het vroeger toegepaste Boerenkrijt-systeem?